

SAMOEVALVACIJA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA

(obrazec za izpolnjevanje)

1. SPLOŠNI PODATKI

a) Ime študijskega programa: Pravo

b) Stopnja študijskega programa: 2. stopnja

c) Vrsta študijskega programa: magistrski

d) Ime članice/članic, ki sodelujejo pri izvedbi študijskega programa: Pravna fakulteta

e) Podatki o skrbniku študijskega programa (ime, priimek in habilitacijski naziv): prof. dr. Saša Zagorc

f) Študijsko leto: 2020/21

2. Vnesite opredeljene temeljne cilje študijskega programa in pričakovane kompetence diplomantov v obliki, kot so akreditirani. Zapis služi izhodišču za razmislek.

Drugostopenjski magistrski študijski program pravo je logično in vsebinsko nadaljevanje štiriletnega prvostopenjskega univerzitetnega programa. Študij prava je zamišljen kot celovit študij, ki stremi h končnemu cilju zagotavljanja kar največje usposobljenosti diplomantov za opravljanje najzahtevnejših pravniških poklicev v pravosodju (sodnik, državni tožilec, državni odvetnik, notar, odvetnik). Drugi cilj programa pa je zagotavljanje visoke strokovne usposobljenosti za samostojno opravljanje zahtevnih pravniških poklicev tudi na drugih področjih, kot sta gospodarstvo in javna uprava. Skupni imenovalc drugostopenjskega magistrskega študija Pravo je sinteza. Večina predmetov iz programa črpa osnove iz različnih obveznih in izbirnih predmetov prvostopenjskega študija, jih povezuje in oblikuje v novo kvaliteto, ki se približuje naravi in metodi zahtevnejših pravniških del in zahtevam pravniškega državnega izpita. Pri tem je bistvenega pomena predvsem možnost povezovanja formalnega in materialnega prava.

Upošteva se temeljne cilje programa so splošne kompetence naslednje:

- specializirano pravno znanje na področju izbranega modula, ki podpira poklicno orientiranost študenta;
- širitev splošnega pravnega obzorja na področju izbirnih predmetov, ki zagotavljajo širšo razgledanost, ki je izjemnega pomena za vzpostavitev kvalitetnega odločanja;
- spodbujanje vrednostnega sistema, ki je podlaga odločanja v konkretnih zadevah;
- usposobljenost za prenos teoretičnega znanja v prakso z zmožnostjo reševanja zahtevnejših primerov, ki zahtevajo povezovanje različnih pravnih področij, in priprave zapletenejših pravnih aktov;
- sposobnost uporabe različnih interpretativnih metod razlage pravnih tekstov;
- uporaba pravniškega silogizma in argumentacije;
- zmožnost učinkovitega ustnega in pisnega izražanja in komuniciranja o pravnih vsebinah;
- zmožnost temeljnega znanstveno raziskovalnega dela in iskanja pravnih virov;
- spodbujanje družbeno odgovornega mišljenja in kritičnega odnosa do družbenih dogajanj;

- spodbujanje najvišjih standardov etike pravniškega poklica;
- iniciativnost in samostojnost pri odločanju.

3.a. Ocenite ustreznost vsebine študijskega programa in njegovih učnih enot glede na najaktualnejše raziskave, oz. umetniške izsledke s področja programa in glede na možnosti za zaposlitev.

Diplomant 2. stopnje pridobi kompetence, določene v programu tega študijskega programa. Tako je usposobljen za opravljanje najzahtevnejših pravnih poklicev (in za opravljanje pravnega državnega izpita). Predmeti 2. stopnje izhajajo iz znanja, pridobljenega na 1. stopnji, vendar neizogibno prihaja tudi do delnega ponavljanja vsebin. Ker mora biti diplomant 1. stopnje usposobljen za opravljanje manj zahtevnih pravnih poklicev, mora v programu 1. stopnje že pridobiti znanja iz vseh temeljnih področij prava. Na 2. stopnji zato predvsem pogloblja in širi znanje iz že poznanih področij in pri tem se je težko izogniti ponavljanju tem iz programa 1. stopnje. Že od uvedbe (bolonjskega) dvostopenjskega študija prava ugotavljamo, da delitev študija v dve stopnji ni dobra in vsebinsko je ni mogoče dosledno izpeljati na vseh pravnih področjih. Ustrezneje bi bilo oblikovati študij prava kot enoviti petletni študijski program, znotraj katerega bi bile vsebine porazdeljene na pet let tako, da bi se vertikalno ustrezno povezovala in brez ostre in neustrezne prekinitve študija po štirih letih »po 1. stopnji). Poleg navedenega argumenta za oblikovanje enovitega magistrskega študija pa podatki kažejo, da trg dela dojema sedanji dvostopenjski študij prava kot celoto; delodajalci tudi na delovna mesta, za katera zakonodaja ne zahteva zaključene 2. stopnje študija in opravljenega pravnega državnega izpita, raje zaposlijo diplomanta 2. stopnje, predvsem pa diplomanta 2. stopnje z že opravljenim pravnim državnim izpitom. Tega ni mogoče potrditi s statističnimi podatki, ker od leta 2013 (ko je na trg dela vstopila prva generacija diplomantov programa 1. stopnje) Zavod za zaposlovanje ne razpolaga več s podatki o razpisanih delovnih mestih. Izhajajo pa naše ugotovitve iz stikov z delodajalci, ki od pravnika tudi pri opravljanju manj zahtevnih pravnih del pričakujejo široko razgledanost preko vseh področij prava, kar pa v polni meri omogoči šele zaključen program 2. stopnje. Tudi študenti PF UL razumejo dvostopenjski študij prava kot celoto. Podatki namreč kažejo, da diplomanti 1. stopnje ne vstopajo na trg dela, temveč nadaljujejo študij na 2. stopnji v skoraj 100 odstotkih, kar izhaja iz Tabele 1.

Tabela 1: Diplomanti na študijskem programu 1. stopnje, vpis na program 2. stopnje

Leto	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Število diplomantov programa 1. stopnje	123	225	233	185	150	175	126	141
Število vpisanih v program 2. stopnje	120	219	229	179	164	174	138	140

Iz navedenih razlogov (in ker program izobražuje tudi za evropsko reguliran poklic odvetnika) je PF v nekajletnem procesu oblikovala predlog enovitega magistrskega študija prava. Senat PF ga je potrdil že v začetku leta 2019. V letu 2020 je predlog programa potrdil Senat UL, fakulteta pa ga je oktobra 2020 posredovala v obravnavo na NAKVIS. Ta ga je dokončno potrdil s svojo odločbo z dne 30. septembra 2021. Z vpeljevanjem novega enovitega petletnega magistrskega programa študija bomo lahko predvidoma pričeli v študijskem letu 2023/24.

3.b. Na kratko povzemite ključne prednosti in pomanjkljivosti, ki izhajajo iz rezultatov študentskih anket.

Rezultati študentske ankete sledijo trendu zviševanja ocen iz preteklih let. Študentke in študenti so ocenjevali 24 predmetov programa 2. stopnje in jih letos ocenili s povprečno oceno 4,5 (lani 22 predmetov z oceno 4,3). Kar trije dejavniki so letos prejeli oceno 4,6, in sicer Obveščanost (lani povprečna ocena 4,4), Informacije po spletu (lani povprečna ocena 4,4) in tudi Preverjanje (lani le 4,3). Vsi preostali kazalniki Zadovoljstvo, Usklajenost in Samostojnost pa so ocenili z oceno 4,5 (lani s 4,3). Pri večini predmetov primerjava s prejšnjimi leti kaže na rast povprečnih ocen in samo pet predmetov od 24 je prejelo (malo) nižjo povprečno oceno od 4,0.

Na anketi »po izpitu« so študentke in študenti ocenili izvajanje predmetov s povprečno oceno 4,6 (lani z 4,5). Kompetence so bile ocenjene s 4,3 (lani zgolj z oceno 4,1, predlani s 4,0). Nizko oceno pa so spet namenili ustreznosti kreditnih točk predmetov – povprečna ocena 2,9 (ista ocena kot na lani in predlani). Kaj jih je vodilo k takšni oceni, bi bilo mogoče ugotoviti le z nadaljnjimi analizami.

Povišala se je tudi povprečna ocena vseh izvajalcev, in sicer na visoko 4,6 (lani 4,5, predlani 4,4). Posebej razveseljivo je, da je najvišje ocenjena korektnost izvajalcev (4,8, lani 4,7, predlani 4,6), ostale značilnosti pa si sledijo tako: pripravljenost (4,7, lani 4,6, predlani 4,5), kakovost (4,6, lani 4,5, predlani 4,4), razumljivost (4,5, lani enako), zanimivost (4,4, lani 4,3, predlani 4,2), kritičnost (4,5, lani 4,4, predlani 4,2).

Ključne prednosti, ki izhajajo iz ankete »Splošni vidiki študijskega procesa«, so predvsem: profesionalen odnos osebja knjižnice, ki je ocenjen z do sedaj najvišjo oceno 4,8 (lani prav tako). Ocena ustreznosti prostorov in opreme se je malenkost znižala, in sicer na 4,5 z lanske 4,6 (predlani 4,4), prav tako obveščanje, in sicer s 4,2 lani na 4,0 (enako kot predlani 4,0). Ocena možnosti za mednarodno izmenjavo se je z lanske 4,3 znižala na 4,2 (predlani 4,0). Najslabše pa so študentke in študenti ponovno ocenili izbiro športnih aktivnosti, čeprav malenkost višjo od lanske, ko je bila z 2,5, letos pa je 2,6 in pa izbiro predmetov drugje na UL, ki je letos ocenjena z 2,9 (lani 3,0. Bistveno pa se je povečala ocena zadovoljstva z delom Študentskega sveta, in sicer z lanske 3,1 se je letos povzpela na 3,5.

3.c. Ocenite, kako aktivnosti učinkujejo na uspešnost in učinkovitost študija

- i. **Spremljanje populacije študentov na ravni študijskega programa** (*razpis, vpis, prehodnost, povprečno število opravljanj izpitov po predmetih in po opravljenih drugih učnih enotah, opravljen obseg raziskovalnega dela po letnikih, zaključek študija*). Podatki so na voljo na Portalu UL in v študijskih informatikah članic.

Izvajanje študija na 2. stopnji je bistvenega pomena za zagotavljanje celovitosti in kakovosti pravnega izobraževanja, saj se za opravljanje vseh ključnih pravniških del v pravosodju zahteva zaključena 1. in 2. stopnja študija prava. Kljub težavam na začetku izvajanja študija na 2. stopnji v letu 2013/2014, ki so bile pretežno posledica zunanjih dejavnikov (umik finančnih sredstev, potrebnih za izvajanje II. stopnje študijskega programa s strani države), se je PF v danih okoliščinah ustrezno prilagodila in začela študij pravočasno izvajati. V študijskem letu 2016/17 pa je PF prvič začela študij na 2. stopnji izvajati v prvotno

zastavljeni obliki, tj. izhajajoč iz **štirih različnih usmeritvenih modulov** (splošni, gospodarskopравни, državnopravni, mednarodnopravni modul), ki jih imajo na voljo študentke in študenti, vpisani v ta študijski program.

Tako študentke in študenti poleg dveh skupnih obveznih predmetov opravljajo študijske obveznosti pri obveznih predmetih izbranega modula ter vpišejo še dva izbirna predmeta, pri čemer je dodatna izbirnost zagotovljena s tem, da lahko študent oziroma študentka kot izbirni predmet vpiše tudi katerega od predmetov iz preostalih treh modulov. Ponudbo izbirnih predmetov ocenjujemo kot zelo veliko, saj študentke in študenti dva predmeta izberejo izmed 23 izbirnih predmetov. Kljub temu bomo v študijskem letu 2019/2020 opravili razmislek, ali bi bilo zaradi razvoja področij prava potrebno študijski program posodobiti še s kakšnim novim izbirnim predmetom.

Pomemben prispevek h kakovosti študija na 2. stopnji pa je odločitev senata PF, da se pedagoški proces (v okrnjenem obsegu) izvaja tudi pri tistih predmetih modula na 2. stopnji, pri katerih je vpisanih manj kot 10 študentk in študentov. V letu 2017 je senat PF namreč sprejel spremembo *Pravilnika o podrobnejših merilih za vrednotenje dela pedagoških delavcev Pravne fakultete Univerze v Ljubljani*, ki določa, da se predavanja v obsegu 1/3 ur, predvidenih v učnem načrtu, izvedejo tudi, če je na posamezni predmet modula na 2. stopnji študija vpisanih (le) od 5 do 9 študentk oziroma študentov. V takšnem obsegu se je v študijskem letu 2017/18 izvajal en predmet enega modula. Ta rešitev nakazuje, da PF resno pristopa k izbirnosti tudi na ravni dejanskega izvajanja študijskega procesa. To rešitev smo ohranili tudi v naslednjih študijskih letih, vendar je bilo na vse module oz. na vse predmete modulov vpisanih 10 ali več študentk in študentov in so se zato kontaktne ure izvedle v celoti v obsegu, določenim z učnimi načrti predmetov.

V letu 2021 se že peto leto zapored nakazujejo spremembe pri zaključevanju študija 1. stopnje in vpisu na 2. stopnjo bolonjskega študijskega programa; po študijskem letu 2016/17 je **število vpisanih** upadlo in se ni bistveno spreminjalo (Tabela 2). Ob tem pa je treba tudi na tem mestu opozoriti, da je navedeno zmanjšanje vpisa treba razumeti predvsem kot odraz strateške odločitve PF, ki je v preteklih letih znatno omejila vpisna mesta v 1. letnik študijskega programa 1. stopnje. Kot je bilo že izpostavljeno, je mogoče zaupanje študentk in študentov (v kakovost izobraževanja na PF) razbrati iz visoke stopnje neposrednega prehoda iz študijskega programa 1. stopnje na program 2. stopnje. Upad vpisa na 2. stopnjo v zadnjih letih je torej posledica manjšega števila študentk in študentov, ki so v teh letih zaključili program 1. stopnje na PF zaradi zmanjšane števila vpisnih mest od študijskega leta 2015/16 dalje. Iz Tabele 2 izhaja, da se diplomanti 1. stopnje v velikem deležu (v skoraj 100 odstotkih) vpisujejo na drugostopenjski študij. To kaže, da razumejo študenti obstoječi dvostopenjski študij kot neločljivo celoto. In tudi to je razlog za nadomestitev dvostopenjskega študija prava z enovitim magistrskim študijem.

Tabela 2: Diplomanti študijskega programa 1. stopnje, vpis v program 2. stopnje in diplomanti 2. stopnje

Leto	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Število diplomantov programa 1. stopnje	77	123	225	233	185	150	175	126	141
Število vpisanih v program 2. stopnje	85	120	219	229	179	164	174	138	140

Število diplomantov 2. stopnje	1	13	73	79	188	188	182	155	121
-----------------------------------	---	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----

Tabela 3: Število vpisanih na 2. stopnji študija v študijskem letu 2020/21

2020/21	1. LETNIK		DODATNO LETO		Skupaj
	redni	izredni	redni	izredni	
Prvič vpisani	136	2	157	1	296
Podaljšan status	0	0	7	1	8
Skupaj	136	2	164	2	304

Tabela 3a: Število vpisanih na 2. stopnji študija v študijskem letu 2021/22

2021/22	1. LETNIK		DODATNO LETO		Skupaj
	redni	izredni	redni	izredni	
Prvič vpisani	137	3	125	1	266
Podaljšan status	0	0	11	0	11
Skupaj	137	3	136	1	277

Ne glede na dejstvo, da se večina študentk in študentov odloči za vpis dodatnega leta, **zaključevanje študija** na 2. stopnji poteka brez omembe vrednih težav. V začetnih letih izvajanja tega študijskega programa se je povečevalo število študentk in študentov, ki so zaključili študij na tej stopnji, kar prikazuje Tabela 2. Pri tem je posebej opazno, da se je v letu 2017 število magistrstov in magistrstic skoraj podvojilo, nato pa se ustalilo med 180 in 190. Glede na postopno zmanjševanje skupnega števila študentk in študentov, vpisanih na 1. stopnjo na PF, je mogoče pričakovati, da bo v prihodnje vsaj še nekoliko upadlo – podobno, kot je bilo mogoče to opaziti v zvezi z zaključevanjem študija na 1. stopnji in v zvezi z vpisom v program 2. stopnje.

PF je pred nekaj leti uvedla kvote mentorstev magistrskim nalogam. Študentka oz. študent lahko prevzame temo magistrske naloge v času vpisa v 1. letnik ali v dodatno leto. Komisija za študijske zadeve vsako leto glede na število vpisanih v 1. letnik in v dodatno leto določi število mentorstev, ki jih lahko prevzame pedagog. Ta ukrep je dosegel enakomernejšo obremenitev pedagogov z mentorstvi in s tem ustvaril pogoje za bolj kakovostno mentorstvo in bolj kakovostne magistrske naloge.

Eden od namenov dvostopenjskega študija, ki ga je zasledovala t.i. bolonjska reforma visokošolskega študija, je bila tudi **možnost, da študenke in študenti, ki so zaključili program 1. stopnje določenega programa, nadaljujejo s študijem 2. stopnje v študijskem programu na drugem področju ali na istem področju, vendar v okviru drugega visokošolskega zavoda.** Na takšen način naj bi pridobili znanja z različnih področij in različne kompetence (ali izkušnje s študijem istega področja na različnih visokošolskih zavodih), kar naj bi jim olajšalo vstop na trg dela. PF je zato v akreditiranem študijskem programu 2. stopnje določila pogoje za vpis kandidatov, ki niso zaključili študija na PF. Za kandidatke in kandidate, ki so zaključili program 1. stopnje nepravne smeri, je določila seznam predmetov, pri katerih morajo takšni kandidati opraviti izpite in z njimi zbrati 60 ECTS. S temi izpiti pridobijo temeljna znanja s področja prava, kar jim omogoča uspešen študij na 2. stopnji prava na PF. V Sloveniji je mogoče študirati pravo še na dveh fakultetah: Pravna fakulteta Univerze v Mariboru in Evropska pravna fakulteta Nove univerze. Študij 1. stopnje prava je na obeh fakultetah oblikovan kot triletni študij, s katerim pridobi diplomant 180 ECTS. Ker je študij prava 1. stopnje na naši fakulteti oblikovan kot štiriletni študij (diplomant pridobi 240 ECTS), je študij na 2. stopnji enoletni in je nadgradnja tistih znanj, ki jih naši študenti pridobijo v okviru štiriletne 1. stopnje. Zato neposreden vpis diplomantov prava s triletnega študija 1. stopnje ni mogoč. PF je kot vpisni pogoj za takšne kandidate določila, s katerih področij prava mora diplomant triletnega študija pridobiti določeno število ECTS (v skupnem obsegu 60 ECTS), da se lahko vpiše v program 2. stopnje. Ker sta programa ostalih dveh pravnih fakultet različna, je Komisija za študijske zadeve oblikovala glede na njune programe seznam predmetov, ki jih mora kandidat uspešno opraviti, da se vpiše v program 2. stopnje PF. Vendar pa je pri teh kandidatih praviloma potrebno oblikovati individualni seznam teh predmetov, saj gre pogosto za kandidate, ki so bili najprej vpisani v program 1. stopnje na naši fakulteti in pri nas opravili nekaj izpitov, nato pa se prepisali na drugo pravno fakulteto in tam zaključili program 1. stopnje, na 2. stopnjo pa se želijo »vrniti« na našo fakulteto. Komisija za študijske zadeve vsakemu kandidatu izda sklep s seznamom potrebnih izpitov. Seznam teh izpitov oz. predmetov imenujemo »pripravljalni letnik«, čeprav dejansko ne predstavlja vpisa v študijski program, ampak je dejansko seznam diferencialnih izpitov, ki morajo biti opravljeni kot pogoj za vpis na 2. stopnjo. Nekateri od teh predmetov so identični predmetom 1. stopnje, pogosto pa predstavljajo le del učnih vsebin predmetov 1. stopnje in so zanje pedagogi oblikovali posebne učne načrte. Vsem kandidatom nudijo pedagogi tudi posebne konzultacije.

Podatki v Tabeli 5 kažejo, da je v obdobju 2009 – 2021 veliko kandidatov pokazalo interes za vpis v program 2. stopnje in med njimi prevladujejo nepravnik. Podatki pa tudi kažejo, koliko od teh kandidatov, »vpisanih v pripravljalni letnik«, je opravilo vse diferencialne izpite in se tudi dejansko vpisalo na 2. stopnjo in koliko je ta program do izteka leta 2019 tudi zaključilo. Podatki kažejo, da je od 145 kandidatov, ki jim je Komisija za študijske zadeve odobrila opravljanje diferencialnih izpitov, le 10% opravilo vse tako določene izpite in se vpisalo v program 2. stopnje, le 6% kandidatov pa je študijski program 2. stopnje tudi zaključilo. To ocenjujemo kot slab rezultat, vendar ne kot posledico premajhne angažiranosti pedagogov oz. fakultete. Očitno je to odraz zahtevnosti pravnega študija v programu 2. stopnje, katere temeljni namen je diplomantom 1. stopnje prava nuditi poglobitev pravnega znanja kot pogoj za kakovostno opravljanje najzahtevnejših pravnih poklicev. Tudi to je eden od argumentov za preoblikovanje dvostopenjskega študija prava v enoviti magistrski študij.

Tabela 5: Uspešnost vpisanih v pripravljalni letnik (vpisani v obdobju 2009-2021)

Zaključena izobrazba 1. stopnje	Vpis v pripravljalni letnik	Vpis v program 2. stopnje	Zaključena 2. stopnja
Nepravnik	122	8	4
Pravna fakulteta UM	15	6	6
Evropska pravna fakulteta	28	4	3
Pravna fakulteta v tujini	6	0	0
Skupaj	171	18	13

Problematika »pripravljalnega letnika« bo odpadla oziroma se bo bistveno spremenila, ko bomo predvidoma v študijskem letu 2023/24 uvedli enovit magistrski študij, prehajanja med I. in II. stopnjo več ne bo. Hkrati so zgornji podatki tudi eden od argumentov za uvedbo enovitega magistrskega študija. Empirično se je namreč izkazalo, da se študenti, ki končajo I. stopnjo na PF, praktično v 100% takoj vpišejo na II. stopnjo (in ne odhajajo npr. na katero od drugih pravnih fakultet), hkrati pa je izjemno malo diplomantov I. stopnje z drugih fakultet, ki jim uspe izpolniti pogoje za vpis na II. stopnjo študija na PF. Populacija študentov tako v največji meri ostaja enaka skozi prvo in drugo stopnjo.

Pred začetkom vsakega študijskega leta nosilci predmetov posodobijo učne načrte, v katerih se tako odraža razvoj določenih pravnih področij. V študijskem letu 2019/20 smo pričeli z razpravo o posodobitvi programa na način, da se uvedejo novi izbirni predmeti, ki bi se izvajali izmenično z obstoječimi (t.i. princip kolobarjenja), ki smo jo v tem letu uspešno zaključili. Komisija za študijske zadeve in nato Senat PF sta na 2. stopnji potrdila tri nove izbirne predmete, in sicer *lus commune* - rimsko pravo in evropska pravna tradicija, Pravne veščine v praksi – pravna klinika in Pravne veščine v praksi – simulacija sodnega postopka. Spremljanje razvoja različnih področij prava in s tem potreb po novih izbirnih predmetih ostaja stalna skrb PF, ki se ji bomo posvetili tudi v letu 2022. Po potrebi bomo oblikovali in akreditirali nove izbirne predmete tudi še na II. stopnji, kot jo poznamo sedaj, čeprav bomo največ naporov namenili pripravam na enoviti magistrski petletni študij, kjer pa je razpored izbirnih predmetov predviden drugače kot do zdaj.

Na fakulteti organiziramo številne **obštudijske dejavnosti**, v katere se lahko vpišejo tako študentke in študenti 1. in 2. stopnje. Te dejavnosti so Pravne kinike (devet) in tekmovanja študentov prava (vsako leto se študentske ekipe udeležijo med 10 in 16 tekmovanj). Pri analizi izvajanja programa 1. stopnje smo kot pokazatelj kakovosti izpostavili *neposredno povezovanje obštudijskih dejavnosti s študijskim procesom PF* zato, ker lahko študentke in študenti z akreditiranimi obštudijskimi dejavnostmi nadomestijo en izbirni predmet. Študentke in študenti 2. stopnje, ki sodelujejo v teh obštudijskih dejavnostih, pa tega ne morejo storiti, ker so vsi izbirni predmeti v programu 2. stopnje ovrednoteni s 6 ECTS, obštudijske dejavnosti pa s 4 ECTS. Hkrati je treba poudariti, da se za udeležbo v obštudijskih dejavnostih kljub nemožnosti uveljavljanja ECTS v rednem programu odloči veliko število študentov 2. stopnje, kar kaže, da so za takšno vrsto dela motivirani predvsem zaradi njegove vsebine, izkušenj in kompetenc, ki jih pridobijo in jim koristijo kasneje na trgu dela.

- ii. Spremljanje in zagotavljanje kakovosti pedagoškega procesa (na ravni posameznih predmetov oz. učnih enot, ter medpredmetnega povezovanja, pri zagotavljanju ustrezne povezave med pričakovanimi kompetencami študentov, načinom učenja in poučevanja in načinom preverjanja in ocenjevanja znanja, glede na predvideno obremenitev študentov pri posameznem predmetu ovrednoteno s kreditnimi

točkami po ECTS, glede na različne oblike študija in potrebe študentov, njihovo zavzetost za študij in pridobivanje kompetenc, itd).

Vsako leto v marcu vodstvo fakultete pozove vse pedagoge, naj posodobijo učne načrte, predvsem glede študijske literature in novih vsebin, s čimer sledimo razvoju posamičnih področij prava. Komisija za študijske zadeve in nato senat fakultete še pred poletjem sprejmeta navedene spremembe, ki zato lahko začnejo veljati že v naslednjem študijskem letu. Na takšen način je vsako leto posodobljenih približno tretjina vseh učnih načrtov.

Tudi v letu 2021 smo posebno pozornost namenili razmisleku, v kakšni meri so v študijski program zajete nove vsebine, ki jih razvoj tehnologij prinaša za pravo in s tem za vsebino pravnega študija (npr. blockchain, računalniška forenzika, inteligentna analitična orodja, kibernetna varnost, problematika GDPR, avtonomna vozila). Že konec leta 2019 smo pozvali vse pedagoge, da v posebej za to izdelano tabelo vpišejo, katere vsebine s področja novih tehnologij so že zajete v učne načrte predmetov in katere ne, pa ocenjujejo, da bi jih bilo treba vključiti v študijski program (ali s posodobitvijo učnih načrtov ali z oblikovanjem novih izbirnih predmetov). Zaradi epidemije COVID-19, ki je prizadevanja v tej smeri v preteklem akademskem letu postavila v povsem novo luč, zlasti pa je zahtevala ogromno posebne pozornosti in časa, bomo na osnovi odzivov s sodelovanjem vseh pedagogov v letu 2022 ocenili, kje so v študijskem programu praznine in kako jih bomo zapolnili (posebno skrb bomo namenili izogibanju podvajanja vsebin v različnih predmetih). Na takšen način želimo usmerjeno spodbuditi pedagoge k razmisleku o posodobitvi študijskega programa.

V prizadevanju, da bi študijski program v čim večji meri spremljal razvoj prava na vseh področjih (in ne le v povezavi z novimi tehnologijami), je vodstvo konec leta 2019 pozvalo pedagoge k razmisleku, ali bi bilo potrebno glede na razvoj posamičnih področij prava oblikovati nove izbirne predmete. Ker bi povečanje števila izbirnih predmetov pomenilo novo finančno breme za fakulteto, smo se odločili za t.i. sistem kolobarjenja. Ob predlogu novega predmeta nosilec tudi določi, s katerim izbirnim predmetom se bo nov predmet izvajal izmenično (praviloma na eno leto). Prvi odzivi so bili pozitivni. Komisija za študijske zadeve in nato Senat PF sta v letu 2020 potrdila tri nove izbirne predmete na 2. stopnji, in sicer *lus commune* - rimsko pravo in evropska pravna tradicija, Pravne veščine v praksi – pravna klinika in Pravne veščine v praksi – simulacija sodnega postopka. Spremljanje razvoja različnih področij prava in s tem potreb po novih izbirnih predmetih ostaja stalna skrb PF, ki se ji bomo posvetili tudi v letu 2022 in po potrebi oblikovali in akreditirali nove izbirne predmete.

Ne le z vsebino, ampak tudi s kreditnim vrednotenjem predmetov smo se intenzivno ukvarjali v letu 2018 in 2019 ob oblikovanju enovitega magistrskega študijskega programa. Večina predmetov sedanjega programa 1. in 2. stopnje je namreč zajeta tudi v tem programu, pogosto z različnimi kreditnimi točkami ravno zaradi drugačne presoje obsega določenega predmeta. V novem programu so zato nekateri predmeti, ki so vključeni že v sedanjem programu, kreditno ovrednoteni drugače – ustrezneje (nekateri obsežni predmeti 1. stopnje so tudi razdeljeni na več predmetov in nekateri so vključeni tudi v 5. letnik novega programa, zato je zadnji letnik študija v novem programu bistveno drugačen v primerjavi z zadnjim letom študija v sedanjem programu). Ena od pomembnih sprememb v kreditnem vrednotenju je tudi vrednotenje izbirnih predmetov; v sedanjem programu 2. stopnje so vsi izbirni predmeti ovrednoteni s 6 ECTS, v novem programu pa s 4 ECTS. Kljub navedenim spremembam pa smo ocenili, da ne bomo spreminjali kreditnega vrednotenja sedanjega programa 2. stopnje, ker bi to terjalo večje posege v predmetnik, v veliki meri pa zaradi sedanje ločenosti študija prava v dve stopnji in zaradi narave in porazdelitve vsebin v dvostopenjskem študiju takšni posegi sploh ne bi bili mogoči.

PF se je v letu 2019 tudi odločila, da bo fakulteta bolj sistematično pristopila k posodobitvi načina poučevanja, zaenkrat predvsem s spodbujanjem pedagogov. Pri nekaterih predmetih pedagogi že uporabljajo sodobnejše pristope (uporaba novih tehnologij, obrnjeno učenje), v letu 2021 pa smo temu posvetili še več pozornosti tudi sistemsko, saj smo vpeljali t.i. spletne učilnice, kot so jih vzpostavili v okviru univerzitetnega Centra za uporabo IKT in organizirali delavnice za usposabljanje pedagogov za njihovo uporabo.

- iii. **Podpora za internacionalizacijo študija** (*priprava domačih študentov za delovanje v mednarodnem prostoru, vključevanje tujih študentov v študijski program in spremljanje internacionalizacije študijskega programa*). Podatki so na voljo na Portalu UL..

Študenti PF se vključujejo v mednarodni prostor na naslednje načine: udeležba na mednarodnih tekmovanjih, študij v tujini v okviru Erasmus izmenjave in udeležba na seminarjih in predavanjih priznanih strokovnjakov iz tujine, ki jih organizira PF.

Mednarodna tekmovanja

PF je (preko postopka na UL) že leta 2017 akreditirala obštudijsko dejavnost "Tekmovanje v pravnem argumentiranju in simulacijah pravnih postopkov" in jo kreditno ovrednotila s 4 ECTS. V fakultetnih ekipah lahko sodelujejo študenti 1. in 2. stopnje. V okviru zunanje izbirnosti lahko študentke oziroma študenti 1. stopnje s tako pridobljenimi ECTS nadomestijo en izbirni predmet. To pa žal ne velja za študentke in študente 2. stopnje, saj so v programu 2. stopnje vsi izbirni predmeti opredeljeni s 6 ECTS, osnovni razlog pa je v omejenosti zunanje izbirnosti na 5% ECTS programa; ker je program 2. stopnje enoletni, obsega 60 ECTS, 5% torej predstavljajo 3 ECTS. Nobena študijska obveznost programa pa ni opredeljena zgolj s 3 ECTS. Vendar pa se kljub temu študentke in študenti 2. stopnje udeležujejo takšnih tekmovanj, saj na takšen način pridobijo neprecenljive izkušnje in novo znanje.

Komisija za mednarodna tekmovanja vsako leto odloča (na predlog študentov in njihovih mentorjev), na katera mednarodna tekmovanja študentov prava se bo fakulteta prijavila. Vsako leto se število teh tekmovanj povečuje in v študijskem letu 2020/2021 je doseglo število 16. Mednarodna tekmovanja potekajo v angleškem ali francoskem jeziku. Ekipo sestavlja različno število študentov, odvisno od pravil tekmovanja (od 2 do približno 6) in tekmovanj se udeležijo študenti in študentke 1. in 2. stopnje. Študenti od organizatorja tekmovanja prejmejo fiktivni primer, na osnovi katerega morajo spisati memorandum (npr. v vlogi tožnika) in nato v simuliranem sodnem postopku predstavijo svoja stališča in jih soočajo s stališči drugih ekip. Na tekmovanje se pripravljajo pod mentorstvom pedagogov s PF. Z udeležbo na tekmovanjih poglobijo znanje z ožjega področja prava in pravne terminologije v tujem jeziku, preizkušajo se v argumentiranju svojih stališč, spoznajo študente drugih univerz in mednarodno priznane strokovnjake, ki imajo na tekmovanjih vlogo sodnikov. Študenti PF dosegajo zelo dobre rezultate, pogosto se naše ekipe uvrstijo v finale in premagajo ekipe prestižnih evropskih in drugih univerz. Pred leti je naša ekipa dosegla prvo mesto na tekmovanju iz evropskega prava, v letu 2019 pa iz vesoljskega prava. Ekipe, ki dosežejo dobre rezultate, prejmejo nagrado PF za obštudijske dejavnosti, ki jih fakulteta podeljuje na prireditvi ob dnevu fakultete (15. april). Vsako leto se takšnih tekmovanj udeleži približno 50 študentov.

Študijska izmenjava – študij naših študentov v tujini

Pri študentskih izmenjavah zadnji dve leti zaznavamo nekaj sprememb glede na pretekla leta, in sicer se je zmanjšalo število domačih študentk in študentov, ki so v tujini opravljali študijsko izmenjavo in/ali prakso (velika večina v okviru programa Erasmus+). Zmanjšanje je postalo zaznavno tudi v deležu (od vseh vpisanih študentov) in ne zgolj v nominalnih vrednostih (kar bi bilo tudi sicer pričakovano, glede na vsako leto manjše število vpisanih študentov). S podobnim trendom upada zanimanja za izmenjave v tujini se sooča tudi večina drugih fakultet UL in pravih vzrokov še ne poznamo. Kljub zadostni promociji in podpori tovrstnim aktivnostim in celo povečanju finančnih sredstev v ta namen se študentke in študenti, kot kaže, za odhod v tujino ne odločajo več v taki meri kot včasih. Verjetno je eden od razlogov tudi, da odhod na izmenjavo pri marsikomu nekoliko podaljša študij (določenih obveznih predmetov v tujini pač ne morejo opraviti), veliko naših študentov že med študijem tudi dela preko študentskega servisa in si na ta način želijo izboljšati možnosti za kasnejšo hitrejšo zaposlitev, medtem ko željo po izkustvu tujine verjetno marsikdo izkoristi že preko zasebnih potovanj, ki so čedalje bolj dostopna, in posameznih krajših mobilnosti (npr. poletne šole).

Tabela 6 prikazuje število študentk in študentov na izmenjavi v tujini za študij in na Erasmus praksi v tujini, prav tako tudi študentk in študentov iz tujine, ki pridejo na izmenjavo na PF.

Tabela 6 : Število mobilnih študentov in študentk

Študijsko leto	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Študentke in študenti iz tujine na izmenjavi na PF	73	70	88	91	98	107	112	52
Študentke in študenti PF na izmenjavi za študij v tujini	79	86	100	83	72	54	51	19
Študentke in študenti PF na Erasmus praksi v tujini	5	9	24	42	29	23	21	23

Skupaj	157	165	212	216	199	184	184	94
---------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	-----------

Iz Tabele 6 izhaja, da je število tujih študentk in študentov, ki opravljajo študijsko izmenjavo na PF, do predlani naraščalo, v študijskem letu 2020/2021 pa se je prepolovilo. Vzrok za to je v prvi vrsti pandemija COVID-19. V letu 2018/19 smo imeli na študijski izmenjavi 107 tujih študentov, dva študenta sta pri nas opravljala tudi Erasmus prakso, v letu 2019/20 pa kljub epidemiji koronavirusa še več, 112, letu 2020/2021 pa le 52. Še posebej v zimskem semestru, ko je študentk in študentov več kot v poletnem, se posledično občasno že srečujemo z izzivi pri sestavi urnika in razpoložljivostjo prostorov.

Zaenkrat PF v vsakem semestru tujim študentkam in študentom ponuja vsaj 10 predmetov v angleškem jeziku. Posamezne predmete izvajajo tudi gostujoči predavatelji iz tujine. Za tuje študente je organizacijsko dobro poskrbljeno. Celotno administracijo v zvezi z njimi (pred, med in ob zaključku izmenjave) vodi mednarodna pisarna PF, ki je tudi povezava med študentkami in študenti in izvajalci posameznih predmetov, ki jih obiskujejo tuji študenti in študentke. Mednarodna pisarna za tuje izmenjavne študentke in študente pred vsakim semestrom pripravi nekajdnevno uvajanje, ki vključuje vsaj eno daljše informativno srečanje ter pol- ali celodnevno ekskurzijo ter še kakšno družabno srečanje, kolegice iz knjižnice pa posebej zanje organizirajo predstavitev knjižnice PF in seznanitev z iskanjem gradiva po znanstvenih bazah. Ob koncu vsakega semestra se med študentkami in študenti izvaja anketa o zadovoljstvu s študijem in njegovo organizacijo. Rezultati ankete so na voljo vodstvu in vsem izvajalcem predmetov in iz njih je razbrati splošno zadovoljstvo s študijem na PF. Tujim študentkam in študentom so v času bivanja in študija pri nas pri navajanju na novo okolje, organiziranju raznih družabnih dogodkov in integraciji z domačimi študenti na voljo tutorji za tuje študente.

Težava, ki jo zaznavamo že nekaj let, pa je slaba integracija tujih študentk in študentov v življenje na fakulteti; zanje so organizirana posebna predavanja, zato imajo stikov z našimi študenti malo. Večina predmetov je namreč posebej oblikovanih za tuje študente; vzporedno izvajanje predmetov iz predmetnika za naše študente namreč ni primerno, ker je njihov osrednji del nacionalno pravo. Takšna vsebina pa je za tuje študente manj primerna. K nekaterim predmetom so povabljeni tudi naši študenti; te predmete lahko vpišejo kot dodaten izbirni predmet, ki se jim vpiše le v Prilogo k diplomu. Nabor teh predmetov bi radi še povečali predvsem zato, da bi dosegli večje povezovanje tujih z našimi študenti. Predvsem pa bomo v prihodnje opravili analizo, kateri od predmetov, ki so oblikovani za tuje študente, bi lahko vpisali tudi naši študenti kot izbirne predmete in bi se torej tudi našim študentom predavali v angleščini.

PF organizira posebno tutorstvo za tuje študente, ki postaja vse bolj pomembno glede na povečevanje števila tujih študentk in študentov, ki opravljajo Erasmus+ izmenjavo. Tutorji pomagajo študentkam in študentom k uspešni integraciji v novo okolje in s svojimi aktivnostmi skrbijo za to, da imajo tuji študentje več stika s slovenskimi študenti.

- iv. **Nudenje podpore, spodbujanje študentov pri študiju** (*tutorstvo, spodbuda za mobilnost, podpora pri naboru izbirnih predmetov, vključitvi v praktično, raziskovalno, umetniško delo, projekte, naslavljanje različnih potreb študentov, itd.*).

Tutorski sistem

Na PF že vrsto let deluje zelo učinkovit sistem tutorstva. Temelj tega sistema je prostovoljno delo velikega števila študentov in študentk višjih letnikov, ki želijo pomagati mlajšim kolegicam in kolegom pri študiju na PF. Pravno podlago določa Pravilnik o sistemu tutorstva na pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, ki je tudi objavljen na fakultetni spletni strani <http://www.pf.unilj.si/media/pravilnik.o.sistemu.tutorstva.na.pravni.fakulteti.pdf>, in opredeljuje poglobitve fakultetne organe, ki skrbijo za nemoteno delovanje tutorstva, vrste tutorstva, pa tudi postopek imenovanja tutorjev in njihove obveznosti.

V študijskem letu 2020/2021¹ so se na PF izvajala uvajalno tutorstvo, predmetno tutorstvo, tutorstvo za študente s posebnimi potrebami, tutorstvo za študente športnike in tutorstvo za tuje študente. Največ zanimanja je za predmetna tutorstva, torej za pomoč študentov pri konkretnih predmetih, in za tutorstvo za tuje študente, kjer študenti naše fakultete pomagajo študentom, ki so na študijski izmenjavi preko programa Erasmus (kar obsega vse od pomoči pri iskanju nastanitve, urejanju statusa pa do soočanja s študijskimi izzivi). Manj zanimanja je za pripravljalno tutorstvo, kjer študentje pomagajo novo vpisanim študentom pri uvajanju v nove oblike učenja. Za tutorja študentom s posebnimi potrebami je že drugo leto razpis potrebno ponoviti, a na srečo tudi velikega povpraševanja po takšnem tutorstvu ni. Prav tako ni velikega povpraševanja za tutorje za študente športnike, pri katerem pa fakulteta vsako leto najde kandidate brez pretiranih zapletov.

Število predmetnih tutorstev se je v letu 2020/21 izvajalo pri 15 predmetih, torej dveh več kot leto poprej. Gre za predmete: Rimsko pravo, Ustavno pravo, Evropsko ustavno pravo, Uvod v pravoznanstvo, Ekonomija, Finance, Pravna zgodovina, Kazensko pravo, Kazensko procesno pravo, Korporacijsko pravo, Delovno pravo, Civilno pravo, Gospodarsko pravo, Civilno procesno pravo in Upravno procesno pravo.

Predmetni tutorji sami določajo dinamiko dela. Tutorstva potekajo praviloma enkrat tedensko, lahko pa tudi nekajkrat na mesec in so bila navadno dokaj dobro obiskana. V preteklem letu so se tutorstva – podobno kot klasična pedagoška dejavnost – preselila na splet. To je po eni strani povečalo obisk tutorskih srečanj (vsaj nominalno), po drugi strani pa vplivalo na dodatno pasivizacijo študentov. Študenti kljub temu poudarjajo, da jim ravno predmetna tutorstva omogočijo celostno in poglobljeno razumevanje študijske snovi.

Vse bolj pomembno postaja tutorstvo za tuje študente. Tutorji tujim študentom nudijo pomoč pri čim bolj uspešni integraciji v novo okolje, prilagoditvi novemu načinu študija in s svojimi aktivnostmi skrbijo za to, da imajo tuji študentje več stika s slovenskimi študenti, kar so v preteklosti pogrešali. V predpandemičnih časih se je število tujih študentk in študentov na izmenjavi povečevalo. Začetek pandemije pa je samoumevno pomenil resen zastoj v študijski izmenjavi. V preteklem letu je bilo število študentov na izmenjavi pri nas manjše, kar pa je imelo vsaj eno pozitivno posledico. Ob razmeroma velikem številu tutorjev za tuje študente je to pomenil zelo personalizirano obravnavo, saj so se tutorji lahko posvetili vsakemu tujemu študentu posebej. Žal je pandemija tudi to vplivala na raven zanimanja tujih študentov, ki je kljub prizadevanju tutorjev in tutoric za fakultetne in ob fakultetne opazno upadla.

Vsi tutorji so izbrani na podlagi javnega razpisa (pri predmetih, ki so delno plod tradicije, delno pa se seznam vsako leto prilagaja željam študentov). Kandidate po posvetovanju z nosilci predmetov izbere Komisija za tutorstvo, v kateri sodelujejo tudi predstavniki študentov, ki sestavljajo polovico članov komisije. Delo tutorjev nadzoruje Komisija za tutorstvo, na konkretni ravni pa delo predmetnih in uvajalnih tutorjev usmerja in olajšuje koordinator tutorjev, delo tutorjev za tuje študente pa njihov koordinator. Oba predstavljata dragoceno povezavo med velikim številom tutorjev (predmetnih je bilo

---

¹ Podatki so navajani za študijsko in ne za koledarsko leto, saj je to naraven cikel tutorskega dela.

v lanskem študijskem letu denimo 51) in Komisijo. Oba koordinatorja imenuje zbor tutorjev na predlog prodekana za študijske zadeve za dobo dveh let.

Oba koordinatorja urejata tutorsko spletno stran (<http://www.pf.uni-lj.si/i-stopnja/tutorstvo/>). Koordinatorica za tuje študente vseskozi sodeluje z mednarodno pisarno.

Ob uspešno zaključenem tutorstvu se fakulteta tutorjem oddolži s posebnimi potrdili, ki jih slavnostno podeli dekan PF.

Vključitev študentov v praktično delo

V okviru študijskega programa prava 1. in 2. stopnje za študente ne organiziramo prakse. Študentom in študentkam pa omogočamo pridobivanje praktičnih izkušenj in stike z bodočimi delodajalci preko obštudijske dejavnosti, ki smo jo poimenovali Pravne klinike. PF je v letu 2017 kot obštudijske dejavnosti akreditirala pet pravnih klinik, v študijskih letih 2018/19 in 2019/2020 pa še štiri nove pravne klinike. Pravne klinike praviloma potekajo kot t.i. *external house* klinike, kjer študenti najprej na seminarjih na fakulteti poglobijo svoje znanje z določenega področja, zatem pa so razporejeni k mentorskim organizacijam, pri katerih opravljajo praktično strokovno delo. Vsako pravno kliniko vodi pedagog s PF. Pravna fakulteta sodeluje z mentorskimi organizacijami in strokovnjaki iz gospodarstva in negospodarstva (nevladne organizacije, inštituti, svetovalci za begunce, odvetniki) ter javnega sektorja (Varuh za človekove pravice, sodišča, ministrstva). Vse pravne klinike so ovrednotene s 4 ECTS in v okviru zunanje izbirnosti lahko študenti in študentke nadomestijo z uspešno zaključenim delom v okviru pravne klinike en izbirni predmet. Kot je že navedeno zgoraj, pa zaradi omejenosti zunanje izbirnosti na 5% kreditnih točk programa (kar v enoletnem programu 2. stopnje pomeni 3 ECTS) in ker noben predmet v tem programu ni ovrednoten le s 3 ECTS, ta možnost za študente 2. stopnje ne pride v poštev. Ker gre za zunanja pravila, tega stanja fakulteta ne more spremeniti. Vendar pa to ne odvrča študentk in študentov od udeležbe v obštudijskih dejavnostih, ker so jih prepoznali kot dober način za pridobitev dragocenih izkušenj, ki jim bodo koristile pri oblikovanju njihovih poklicnih karier. Ob porastu števila pravnih klinikov se kažejo razlike med njimi v obsegu in oblikah praktičnega dela študentk in študentov, pa tudi v njegovi organiziranosti. V študijskem letu 2019/20 smo akreditirali tudi nova izbirna predmeta Pravne veščine v praksi – pravna klinika in Pravne veščine v praksi – simulacija sodnega postopka, in sicer na prvi in drugi bolonjski stopnji.

Več kot 20-letna tradicija izvajanja študentskih tekmovanj in pravnih klinik kot obštudijskih dejavnosti je tako organsko prerasla v izbirne predmete. Ker sta predmeta specifična v smislu, da se v okviru obeh predmetov ponujajo različne vsebine glede na pravno kliniko ali tekmovanje, ki ga študent izbere oziroma je sprejet v ekipo, je bilo treba sprejeti tudi posebni Pravilnik za izvajanje teh izbirnih predmetov, ki je objavljen na spletni strani fakultete.

V letu 2020/2021 smo izvedli naslednje pravne klinike: Mednarodnopravna okoljsko kliniko, Pravno svetovalnico za begunce in tujce, Pravno kliniko "Pravo v športu", Delovnopravno kliniko, Socialnopravno kliniko, Pravno kliniko "Priprava pogodb s civilnega in gospodarskega prava" in pa Pravno svetovalnico za varstvo pred diskriminacijo. Pravne klinike so predstavljene na posebni spletni strani, in sicer <http://www.pf.uni-lj.si/ob-studiju/pravne-klinike/>.

- v. **Praktično usposabljanje študentov, v kolikor je del študijskega programa** (ustreznost vsebine, obsega, organizacije prakse glede na pričakovane kompetence diplomanta, povratne informacije udeležencev, kakovost mentorstva, itd.).

Praktično usposabljanje ni del študijskega programa.

- vi. **Spodbujanje strokovnega razvoja zaposlenih (akademsko, strokovno osebje) in sodelujočih, ki izvajajo, podpirajo študijski program** (zagotavljanje usposabljanj, mobilnosti, spremljanje razmerja med raziskovalno in pedagoško obremenitvijo, vpliv organizacijske kulture, zadovoljstva in zavzetosti zaposlenih na izvedbo študijskega programa², ustreznost mentorjev na doktorskem študiju, itd. in zagotavljanje ustrezne kadrovske strukture zaposlenih, sodelujočih).

Mobilnost zaposlenih

Na področju izmenjav zaposlenih številke nihajo iz leta v leto. Pri pedagogih je bilo v letu 2019/20 opaziti velik upad realiziranih Erasmus gostovan. Trend se je nadaljeval tudi v letu 2020/21, pri čemer pa je potrebno upoštevati razglašeno epidemijo COVID.19.

Do leta 2019/2020 je bilo zadovoljivo konstantno število strokovnih sodelavcev, ki opravijo Erasmus usposabljanje v tujini (kar tretjina vseh strokovnih delavcev to možnost izkoristi) – največkrat je šlo za petdnevno udeležbo na t.i. Erasmus Staff Week-ih na določeno temo z delovnega področja delavcev na univerzah. V letu 2020/2021 pa so razmere zaradi COVID-19 globoko zarezali tudi v to aktivnost, saj ni bilo nobenega gostovanja strokovnega delavca iz tujine pri nas, kot tudi ne naših v tujini.

Tabela 7: Število izmenjav pedagogov in strokovnih delavcev

Študijsko leto	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Učitelji iz tujine na Erasmus gostovanju na PF UL	9	9	10	14	20	10	5	8
Učitelji s PF UL na Erasmus gostovanju v tujini	7	7	12	10	12	5	2	2
Strokovni sodelavci iz tujine na Erasmus gostovanju na PF U.L	3	6	3	4	5	2	10	0

² Spremljanje zadovoljstva zaposlenih na UL.

Strokovni sodelavci s PF UL na gostovanju v tujini	3	5	5	6	7	7	2	0
--	---	---	---	---	---	---	---	---

Že v letu 2018 smo oddali prijavo (in bili uspešni) na razpisu »Mobilnost slovenskih visokošolskih učiteljev 2018-2021« – v okviru tega bodo lahko trimesečna pedagoška gostovanja v tujini izvedli štirje naši pedagogi; eden predvidoma še v študijskem letu 2019/20, trije pa v študijskem letu 2020/21.

Usposabljanja zaposlenih

Tudi v letu 2020 je Pravna fakulteta svoje zaposlene redno obveščala o različnih oblikah možnih izobraževanj in usposabljanj zaposlenih, ki jih organizira Univerza in druge institucije. Že dlje časa ocenjujemo, da se pedagogi premalo udeležujejo izobraževanj s področja pedagogike v visokem šolstvu. V letu 2020/2021 pa je potrebno izpostaviti uspešno izpeljane delavnice za pedagoge za usposabljanje za delo s spletnimi učilnicami, ki jih je veliko učiteljev potem v svoj pedagoški proces uspešno tudi integriralo.

Zagotavljanje ustrezne kadrovske strukture zaposlenih

V letu 2021 se je nadaljeval v letu 2017 začetni trend kadrovskega pomlajevanja Pravne fakultete. Eden izmed resnih problemov, s katerimi se fakulteta namreč (še vedno) sooča, je izrazito neugodno razmerje med univerzitetnimi učitelji in univerzitetnimi sodelavci. Razloge gre iskati predvsem v neprimernem (in za PF izrazito neugodnem) vrednotenju znanstvenega dela na področju pravne znanosti, kar je vplivalo na pridobivanje mladih raziskovalcev.

V zadnjem obdobju se je na fakulteti zaposlilo večje število mlajših sodelavcev, kar pomeni pomemben korak v smeri vzpostavljanja bolj smiselne razmerje med univerzitetnimi učitelji in univerzitetnimi sodelavci, a stanje še vedno ni v celoti zadovoljivo. V letu 2020/2021 smo lahko zaposlili enega asistenta z doktoratom, enega mladega raziskovalca in tri asistente. Žal je obseg zaposlovanja premajhen, da bi znatno vplival na obrnjeno kadrovske piramido, saj je na fakulteti še vedno bistveno več visokošolskih učiteljev kot pa asistentov.

Kljub razvoju v pozitivni smeri ostaja razmerje med številom univerzitetnih učiteljev in sodelavcev na eni strani in številom študentov (na vseh stopnjah študija) na drugi strani še vedno neugodno. To posledično vodi do izrazite obremenjenosti velikega dela učiteljev (in posledično pomanjkanje časa za večji obseg znanstvenega udejstvovanja) ter otežuje izvedbo sobotnega leta. V letu 2020 te ugodnosti znova ni izkoristil nobeden izmed univerzitetnih učiteljev. Obeti za prihodnost 1 glede tega prav tako slabi.

4. Na kratko ocenite doseganje temeljnih ciljev študijskega programa in kompetenc diplomanta.

Ocenjujemo, da študenti in študentke v veliki meri dosegajo tako kompetence pri posameznih predmetih kot tudi cilje študijskega programa. Na to kažejo tudi dobri rezultati naših študentov na mednarodnih tekmovanjih, kjer dosegajo odlične rezultate.

Kljub navedenemu pa ocenjujemo, da bomo dosegali še boljše rezultate z uvedbo letos odobrenega enovitega petletnega magistrskega študija, ki bo diplomante bolje usposobil za opravljanje najzahtevnejših pravniških poklicev.

5. Katere deležnike in na kakšen način ste vključili v pogovore, načrtovanje ukrepov, spremljanje njihovega uresničevanja, pripravo samoevalvacijskih poročil na ravni študijskega programa (vš učitelje in sodelavce, mentorje, študente, alumni, strokovne sodelavce, zunanje sodelavce, delodajalce (tudi v povezavi s praktičnim usposabljanjem), druge deležnike/širše okolje)?

Komisija za kakovost, ki skladno z 49. členom Pravil PF deluje kot delovno telo Senata PF, ima skladno z 62.a členom Pravil PF sedem članov, od tega pet članov imenuje senat PF (člani v letu 2021, ki so pripravljali tudi to poročilo, so:izr. prof. dr. Jerca Kramberger Škerl, Nevenka Mehle, Branko Perhaj, Alenka Peterka in predsednica komisije – prodekanja za kakovost –izr. prof. dr. Katja Škrubelj), dva člana pa izvoli študentski svet iz vrst študentov (Urban Lečnik Spaić in Samo Čigon). Člani komisije, imenovani s strani senata PF, niso samo pedagogi, ampak tudi predstavnica knjižnice in predstavnik strokovnih služb.

V navedeni sestavi je komisija za kakovost pripravila Poročilo o kakovosti (kot del letnega poslovnega poročila) ter samoevalvacijo programa 1. in 2. stopnje. Glede na prej navedeno sestave Komisije za kakovost pri oblikovanju poročil sodelujejo učitelji, strokovni delavci in študenti, prav tako tudi vodstvo PF. Vsa poročila bo obravnaval in potrdil senat PF. Ob tem je treba poudariti, da so člani senata PF vsi visokošolski učitelji (in seveda predstavniki študentov). Takšna sestava senata omogoča, da se z navedenimi poročili seznanijo vsi in s pripombami vplivajo na njihovo vsebino, predvsem pa so seznanjeni z vsemi ukrepi za izboljšanje kakovosti in zato pri njihovi realizaciji učinkovito sodelujejo.

6. Pregled realizacije ukrepov in predlogi izboljšav

Ukrepi iz predhodne samoevalvacije	Obrazložitev realizacije
Izdelava analize razlogov za akreditacijo enovitega magistrskega študija kot prilogo NAKVISovega obrazca za akreditacijo novega študijskega programa. Analiza je bila izdelana. Uvedba enovitega magistrskega študija je bila v letu 2020 potrjena tako s strani Upravnega odbora UL kot tudi Senata UL. Fakulteta je program, s katerim bomo nadomestili sedanji dvostopenjski študij prava, oktobra 2020 posredovala v obravnavo na NAKVIS.	NAKVIS je potrdil fakultetni predlog enovitega petletnega magistrskega študijskega programa s svojo odločbo z dne 30. septembra 2021. S tem bom lahko v letu 2022 pričeli s pripravami na njegovo uvedbo (predvidoma s pričetkom v letu 2023/24).
Izdelava analize razlogov za upad števila študentk in študentov na izmenjavi v tujini ter predlogi za njihovo odpravo	Razmislek o razlogih za upad je bil opravljen na razgovorih vodstva PF in mednarodne pisarne. Podrobnejša analiza bo izdelana v letu 2022, saj je tudi v letu 2020/2021 še vedno vztrajal glavni dejavnik, ki je na to bistveno vplival – epidemija COVID-19

KLJUČNE IZBOLJŠAVE IN DOBRE PRAKSE V PRETEKLEM OBDOBJU <i>(Sem zapišite tudi ključne ukrepe, ki ste jih izvedli že tekom študijskega leta in s tem odpravili sproti identificirane slabosti)</i>			OBRAZLOŽITEV VPLIVA NA KAKOVOST	
Potrditev fakultetnega predloga za uvedbo enovitega petletnega magistrskega študija z odločbo NAKVISA z dne 30. septembra 2021.			Enoviti magistrski študij predstavlja ustrežnejši način študija prava in bo izboljšal kompetence diplomantov.	
Zaradi COVIDA-19 hitro sprotno prilagajanje in učenje spretnosti, potrebnih za učinkovito obvladovanje novih IKT tehnologij. Vzpostavitev spletnih učilnic in organizacija delavnic za njihovo uporabo. Aktivnost t. i. multiplikatorja, tj. osebe, posebej zadolžene za pomoč pri začetnih zagatah uporabe novih programskih učnih orodij (npr. spletnih učilnic) in za neposredno povezavo z univerzitetno IKT službo.			Možnost razumnega vključevanja novih veščin tudi po normalizaciji pedagoškega procesa po koncu epidemije. Večja osredotočenost komunikacije med profesorji in študenti ter povečanje obveščenosti slednjih. Povečanje digitalne pismenosti.	
Še nekoliko povečano število mednarodnih tekmovanj, ki se jih udeležujejo naši študenti in kjer dosegajo odlične uspehe.			Na mednarodnih tekmovanjih pridobijo študenti poglobljena znanja s področja tekmovanja, se urijo v argumentiranju in utrdijo tujo pravno terminologijo	
KLJUČNE SLABOSTI <i>(slabosti so dejavniki znotraj organizacije*, ki negativno vplivajo na izvajanje nalog oz. doseganje ciljev organizacije)</i>	KLJUČNE NEVARNOSTI <i>(nevarnosti so dejavniki zunaj organizacije*, ki negativno vplivajo na izvajanje nalog oz. doseganje ciljev organizacije)</i>	CILJ(I) <i>(cilji so končni rezultati, ki jih želimo doseči z načrtovanimi ukrepi; cilje kvantificirajte z dveh vidikov, in sicer tako, da poveste (1) kaj/koliko in (2) do kdaj je treba doseči)</i> <i>cilj lahko zapišete tudi za ključne izzive na področjih, ki so že dobro urejena, a jih izboljšujete (npr. cilji ne izhajajo neposredno iz nevarnosti ali slabosti)</i>	PREDLOGI UKREPOV** <i>(ukrepe zapišite kot konkretne aktivnosti, ki jih je treba izvesti, da se premaknemo iz sedanjega stanja, opisanega v stolpcu Slabosti /Nevarnosti, proti zelenemu stanju, opisanemu v stolpcu Cilji.</i>	ODGOVORNOST <i>(primarno odgovornost za izvedbo pripišite konkretni osebi; zapišite ime in priimek osebe ter njeno funkcijo; če je smiselno, na enak način določite tudi morebitno sekundarno odgovornost drugih oseb)</i>
Upadanje števila domačih študentk in študentov, ki odhajajo na študijske		Ohraniti ali povečati število naših študentk in študentov, ki odhajajo v tujino na izmenjavo ali prakso	Izdelava analize razlogov za upad števila študentk in študentov ter predlogi za njihovo odpravo, ki bo upoštevala tudi nove razmere zaradi COVID-19	prodekan za študijske zadeve

17

izmenjave in prakso v tujino.		v situaciji, ki bo drugače, kot letos, že upoštevala nove razmere zaradi COVID 19.		
Študentke in študenti iz tujine so slabo integrirani z našimi študenti, predvsem zaradi posebnih predavanj (posebnih predmetov) v angleščini za študente iz tujine		Študentke in študente iz tujine boljše integrirati v fakultetno okolje	Za leto 2022 ostaja zadolžitev, da fakulteta pripravi analizo možnosti, ali bi lahko naši študenti vpisali kot izbirne predmete tiste, ki jih ponujamo Erasmus študentom in se predavajo v angleščini.	prodekan za študijske zadeve, mednarodna pisarna
Premajhna vključitev pravnih vidikov novih tehnologij in drugih novih področij prava v študijski program		Posodobiti študijski program z vsebinami, vezanimi na pravne vidike novih tehnologij in druga razvijajoča se pravna področja	Nadaljevati s predlogi za nove izbirne predmete in vključevanje novih vsebin v učne načrte obstoječih predmetov, kar je že od 2020 po sklepu ustreznih fakultetnih organov možno po principu t.i. kolobarjenja.	prodekan za študijske zadeve

* Dejavnik znotraj organizacije (institucije, enote, službe...) je dejavnik, na katerega imamo vpliv (npr. neustrezna organizacija dela). Po drugi strani, na dejavnik zunaj organizacije (institucije, enote, službe...) načeloma nimamo vpliva (npr. pričakovana sprememba zakonodaje). V kolikor smo v dilemi, ali gre za notranji ali zunanji dejavnik, presojamo po prevladujočem vplivu.

**V kolikor ste tekom študijskega leta že sproti izvedli številne kratkoročne ukrepe, potem se pri načrtovanju prihodnjih osredotočite na tiste ukrepe, ki naslavlajo dolgoročne cilje in na ta način zagotovitev povezavo med ugotovitvami samoevalvacije posameznih vidikov smernic in načrtovanimi ukrepi.